

Ernst Johann Friedrich Mantzel

Programma, quo Rector Academiae Rostochiensis Ern. Joh. Frid. Mantzel ... In Ipso Paschali Gaudio, Ad Sacratissimam Meditationem Salvatoris Et Redemptoris Nostri Jesu Christi, Sese A Mortuis Resuscitantis Et Sic Resurgentis, ante quidem Videntis in Misericordia, Venientis in Miseria, Vincentis in Dedecore, Deinde vero admiranda catastrophe Spolia opima in Triumphali Gloria Reportantis, Universos Tribules & Consortes ... convocat

Rostochii: typis Joh. Jac. Adleri, [1735?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1004018436>

Druck Freier Zugang

J. 512.

1735. Ostern.

~~M-1256. 232.~~

Op. 1735

PROGRAMMA,
 quo
RECTOR
ACADEMIÆ ROSTOCHIENSIS
ERN. JOH. FRID. MANTZEL,
 JVR. ET PHIL. DOCT. INSTIT. PROF. ORD. ET H.
 FAC. JURID. DECANUS,
 IN IPSO PASCHALI GAUDIO,
 AD SACRATISSIMAM MEDITATIONEM
 SALVATORIS ET REDEM-
 PTORIS NOSTRI
JESU CHRISTI,

SESE A MORTUIS RESUSCITANTIS ET
 SIC RESURGENTIS,
 ante quidem
VIDENTIS in Misericordia
VENIENTIS in Miseria;
VINCENTIS in Dedecore,

Deinde vero admiranda catastrophe Spolia opima
 in TRIUMPHALI GLORIA
REPORTANTIS,
 Univerfos TRIBULES & CONSORTES
 hujus Almæ Matris VARNIACÆ
 Quorumcunque ORDINUM
 Omni Honoris & Amoris affectu colendos,
 obnixè, uti decet & fas est, convocat.

ROSTOCHII, typis JOH. JAC. ADLERI, SER. PRINC. & ACAD. Typogr.

M. 1256 232

*JESU CHRISTI Sepultura quies nostra
sit futura.*

Ejus Resurrectio nostra sit Refectio.

Salvatorem videndi cupidi Joh. XII. 23. Luc. XIX. 3.

VENITE ! VIDETE ! Joh. I. 39. Luc. XXIV. 39.

In eo VINCITE ! Jes. XLV. 24.

I. Cor. XV. 57.

C Julium Cæsarem, qui primus Reip. Rom.
formam democraticam in monarchicam convertit,
Heroa inclutissimum, Gentes Eoas, maxime vero He-
speras aliasque felicissime devincentem, quinq̄ies
Triumphatorem, Pontico triumpho, Pharnace do-
mato, (de ejus Patre Mithridate Cn. Pompejus eundem sibi sum-
ferat hon rem) inter pompæ fercula, ut dici solebant, trium ver-
borum prætulisse titulum : VENI, VIDI, VICI non acta belli si-
gnificantem, sicut in cæteris, sed celeriter confecti notam, *Sve-
tenius* auctor est. Quod *Florus*, ut alias, florido stilo & concisa bre-
vitatatis

vitatis artificio pulchre utens, sic effert: *Pharnacem Caesar obtinuit - - more fulminis, quod uno eodemque momento venit, percussit, abscissit.* Non lecus ac hic idem de L. Quintio Dictatore ab aratro refert: *Intra XV. dies coeptum peractumque bellum Latinum, prorsus ut festinasse Dictator ad relictum opus videretur.* Non est, ut de isto Viro, Cæsare, ejusque rebus gestis, bellicæ virtutis præmiis, ac amplissimis gloriæ ornamentis copiosè & abundanter differam, cum ex Romanæ historiæ conditoribus cuilibet plus satis constet, in ipsum congestos esse invidiosos honores: Circa templum imagines: in theatro distinctam radiis coronam, suggestum in curia: fastigium in domo: Mensam in cælo: Regni pro rostris oblata insignia: Dictaturam perpetuam & Patris Patriæ nomen. Transeant hæc cum ipso evanida & derurbata tragicoque exitu fœde deturpatata. Facestant ista vilipendenda, quæ si ad hodie tractanda æqua lance exigantur, nihil sunt. Grandiloquus quidem Cicero, De Jotari Gallogræciæ Regis apologera, huic Cæsari adulans, Cui Pompeji, inquit, bella, victorias, triumphos, Consulatus, admirantes numerabamus, tuos enumerare non possumus. Veruntamen potiori jure de multo majoribus effuso gaudio canitur hoc festo Jubilæo Ecclesiæ Christianæ, Honoribus a mortuis resurgentis hostium debellatoris, Salvatoris nostri JESU CHRISTI dicato, *in tabernaculis justorum, ob dextram DEI exaltatam & victricem, Ps. CXIX. 16.* Retinemus illustris victoriæ symbola: VENI, VIDI, VICI. Ignoscatis vero Lectores candidi & cordati, me, cum in ordinem epinicii Juliani non juraverim, eundem paulo immutare, & lemma primum secundo antevertere, ut tabula ferculi augustissimi sic appareat: VIDI, VENI, VICI. En plurima in paucissimis. Miratur *Vellejus Paterculus*, ore rotundo loquens, & multa breviter complectens, (*L. 2. c. 7.*) urbem Romanam tam mature *crevisse, floruisse, concidisse, resurrexisse*: Nos merito magis miramur, Goelem nostrum brevi sua in terris visibili commoratione & vitæ curriculo, in infantia *crevisse*, in officio *floruisse*, in morte *concidisse*, in Gloria triumphali *surrexisse*. Conferamus etiam & miremur curtos aphorismos Paulinos I. Tim. III.

16. totam fere Christologiam docentes atque id tandem proponentes : *Suscipus in gloriam.* Præterlapsis hebdomadibus, præferim nudius tertius, in magna, ut vocant, Parasceve, tardigradi ad locum supplicii Golgothæum sub onere crucis & nostrorum peccatorum mole fatiscentem Amorem & Amicam comirati sumus: Devexo vel obstipo capite & manantibus oculis crucifixioni ejus truculentissimæ adstitimus. Vidimus pentadem majorum vulnorum corpori ejus adverso, quod Heroum est, inflictorum, quorum chasmata fontes nostros therapevticos dixeris, de quibus quæsitus responderet: *Sic casus sum in domo me amantiura, Zach. XIII. 6.* *Perferorant manus meas pedesque meos Ps. XXII. 17.* Vidimus vibices in cruce pendentis, flagellorum dira indicia, sulcos ab aratoribus in tergo ipsius longe protractos *Ps. CXXIX. 3.* Imo vidimus capitis vulnera puncta ferra spineo: Sic enim hunc Salomonem coronaverat mater ecclesia Judaica *Cantic. III. 11.* Intuiti sumus Petram ex qua excisi, & os purei ex quo effossi sumus ut de Abrahamo & Sara dicta *Jes. LI. 1.* hic inseram De cathedra ferali perorantem intenti ora tenentes, audivimus: Penetranti exclamacione & lachrymis decedentis *Hebr. V. 7.* ut nostræ piacularis hostiæ Spectatores fuimus. Eousque pertigir nuper edita & promulgata Programmatis lugubris Scriptio. Sic in ara crucis pendulum pectora tundentes mæsti reliquimus. Quid actum postea? Pius pollinctoribus, Josepho & Nicodemo corporis sanctissimi demendi eidemque justa solvendi potestas a Pilato concessa. Sic indictivum funus curatum: Sic marcida & exanguia membra opobalsamo opipare delibuta, bysso involuta, contacombæ concreta: Lapis sepulchralis criminantium impudente postulatione custoditur, obsignatur: Mulierculas eminentissimæ si nationis observatrices novimus. Matrem Domini etiam adfuisse, scriptura tacente, ignoramus. Nec etiam, Codicis sacri calculo destituti, probamus picturas sive sculpturas *Mariæ*, ut vocant, *Dolorosa.* Filium a cruce demtum gremio suo excipientem &c. in altaribus & alibi passim extantes, *vid. omnino Unschuld. Nachr. an. 1716. p. 221. sqq.* qualis etiam ex Papatu reliq. a in nostra Mariana

riana basilica olim cernebatur & cernitur. Hæc, cum angusti pagellæ cancelli pluribus pertexere præpediverint, jam quasi epitome præfari libuit, deest. Jam ad rem: VIDIT, ut rubrum hujus amicæ adhortationis præfert, Salvator atque Redemptor noster meritiſſimus in *Misericordia*, super præſentiſſimam eamque æternam miſerrimorum mortalium interneccionem, Xerxen aspectu ſui fere innumeri exercitus, tandem ſic (quod brevi accidebat) interituri, ut ne ignifer vel nuncius quidem reliquus maneret, intime commotum ferunt Historici atque lachrymantem, quod merito ad lachrymas heroum, *de quibus Schutziæ diſp. Lipſienſis* hab. 1701. extat, refertur. Nec minus memorabile eſt, Scipionem, Carthaginis, licet hoſtilis urbis, horrendo incendio conflagratæ atque deletæ fatum funeſtiſſimum deploraffe. Quid, quod Julius Caſar hoſtis ſui infeſſiſſimi, Generi utur, Pompeji amputatum caput videns, id largiſſuo ſteru proſecutus ſit. Sed hæc exempla ad intimam filii DEI, noſtrum interitum *Videntis* commiſerationem nullatenus in cenſum veniunt. Is & angelus Domini, Dominus ipſe, qui ex rubo ardente cum Moſe colloquens *Vidi*, inquit, *miſeriam mei populi in Agypto agnovi ejus vexationes*, *Exod. III. 7.* Is eſt qui per Prophetam ait: *Viscera mea commoventur ſuper Ephraim, omnino miſerebor ejus Jeſ. XXXI. 20.* Sic per miſericordiæ viscera DEI, *אַדְּגַוְרָא דְּאֵלִי* loquendo, *in viſu nos oriens ex alto*, *Luc. I. 78.* *Vidit* nos ſanguinolentos & dixit: *Ves imo viſes Ezech XVI. 6.* *Vidit* Hieroſolymas lachrymans *Luc. XIX. 41.* Felices itaque nos miſellos ter & amplius, quos ut antea maledictos & æternæ damnationi addicendos divina elementia Chriſti obſidis adeo intente *reſpexit*; Sic veniamus ad *videntem in Misericordia*. Aſt quid profuiſſet ipſum ſic nos vidiffe & non VENISSE ad nos miſeros redimendos, & quidem in miſeria? tam noſtra miſerandorum, quam ipſius miſereſcentis? Quid Iſraëlitis inde ſolati, ſi ſummum Numen ipſos ſub jugo Pharaonis fatiſcentes *vidiſſet* tantum, nec duplicatis lateribus Moſes, ut Liberator miniſter, *veniſſet*? Quid inde auxilii a latronibus proſtrati quod *viderint* eundem Sacerdos & Levita & præterierint? Samaritanus

& vidit & venit. Missus itaque est a DEO Patre Filius non ut Spectator nostræ calamitatis esset, sed ut opem ferret. Ante jacta mundi fundamina in Consistorio SS. Triados determinatus erat modus repationis generis humani. Legatur dulce melos Megalandi nostri propheticæ & apostolicæ canentis in hymno illustri historice concepti: *Nun freut euch lieben Christen Gemein.* O amœbæam consultationem, propositionem & votum, obedientemque concluso voce Psalmistæ XL. 8. 9. *Ecce venio, Voluntatem tuam mi DEUS libentissime exequor.* Venit igitur *questum & salvatum deperdita Luc. XIX. 10.* Venit ut *vita & bona copia fruere-mur Job. X. 11.* Venit ad *servandum animas Luc. IX. 56.* VENIT etiam ipse in propria miseria: Si nativitatem spectes, in mera pauperie, ut nos ditaret 2. Cor. IIX. 9. Si infantiam, exul & extorris factus; Si adolescentiam, en manus operarias Josepho præbentem: Si annos viriles, ubi quæso & locus quorsum caput inclinaret? En cymbam cathedram! Cujus erat, quæso, asina qua vehabatur die Palmarum? unde Stater ad solvendam capitationis quotam? ubi hospitium ad comedendum agnum Paschalem? Tribus, recte sentiunt Patres qui totam Salvatoris vitam perpetuam appellant Passionem. Fiat recensio blasphemiarum, contumeliarum, insultationum & categoriarum a peccatoribus in ipsum effusarum, *Ebr. XII. 3.* Inspiciatur Historia Historiarum patientis pro nobis JESU, qui loco gaudii DEDECUS toleravit. v. 2. Sed in hoc *dedecoris* statu VICIT, hydræ infernalis caput, utut istum ejus sentiret, contudit, & omnibus feliciter peractis victoriam descensu ad inferos magnifice demonstravit. Victor rediit ab Edom rubicundus & candidus *vid.* *Fechtio Habichborstio-Grapia-na dissertationes* Theologos nostrates magnos semper fuisse comprobantes. Sic *vicit* Leo de tribu Juda *Apoc. V. 5.* & DEO fit laus a quo nobis *vincere* datum est per Dominum nostrum JESUM CHRISTUM, 1. Cor. XIV. 55. 57. mira sunt quidem paradoxa: Morre vitam parare: Succumbendo victoriam obtinere: Contumeliis gloriam acquirere: Dedecus honorificum pati; Sed oportebat ita eundem pati & sic in gloriam ingredi *Luc. XXIV. 26.* Factus est
bdely.

bdelygma & maledictio in ligno, & passus est scelestissimum illud phy! Verum *Dedecus desit in gloria*; Fortior devicit fortem. Vercingetorix Galliae Rex victus phaleras & arma referente nitido Livii Epitomatore Libr. III. c. 10. ante Caesaris genua projiciens, *Habes*, inquit, *fortem virum vir fortissime, VICISTI*. Quidni diabolus victas manus & herbam porrigeret, postquam ejus opera sunt destructa 1. *Job*. III. 8. Tribus: Heros & Herus noster vicit in dedecore, triumphum egit in gloria. Mortuus in cruce, humatus in sepulchro, gloriosissime RESURREXIT; Sicque *spolia opima* (ita dicta arma & ornatus occumbenti Regi vel Imperatori detracti, id quod ter factum esse Romani annales testantur) reperit, dum exiit principatus *Coloss.* II. 15. & diabolum panoplia exutum *Luc.* XI. 22. catenis vincivit, ita ut frustra cum Gallograecis & Thracibus catenas moribus tentet, O praestantissimum triumphum nostri Regis, qui *Resurgens* toti ecclesiae superatos hostes palam & coram ostendit *Coloss.* II. 15.

Hoc laetum Spectaculum oculis fidei & meditatione pia perdiligenter lustrare quemlibet Christianum apprime decet. De *Guidone Patino Gallo* refertur ipsum libris intentum incitatum esse, ut tantillum temporis studiis detraheret, quo Legatos Polonos, magna pompa praetervehendos conspiceret, sed respondisse: Etsi Rex Salomon cum Regina Austri *μετὰ πολλῆς Φαντασίας* praeteriret, tamen ei spectator non assurgerem, vid. *Acta Erud. Lips.* an. 1684 p. 247. quae sine Stoica sordities plurimis, credo, displicebit, quia etiam Diogenis Cynicam rusticitatem sapit. cui nimirum, in sole se apricanti Alexandri M. adventantis umbra fuit molesta. Eant & abeant his similes, quibus incommodum videtur pia mente adesse Triumpho nostri Victoris se a mortuis resuscitantis, acto de morte, inferno & diabolo. Nos vero Festo hoc Paschali praesentes simus avidi spectatores, attenti auditores & Jesum ob nostram justitiam vere resurrexisse credamus. Surgamus ab operibus mortuis ad serviendum viventis DEO. Evigilemus dormientes, ut Christus DEUS nos illuminet. Hoc est, ad quod cunctos & sin-

& singulos huic Academiae addictos cujuscunque nominis, inprimis ornatissimos *Dnn, Studiosos, qui indies magis nunc placent, exceptis - - sed parcam fame,* praesentibus lineis, urgente officio convocare volui. Valete, **VIDENTI, VENIENTI, VINCENTI & TRIUMPHANTI** Domino benedicentes. Valete, & mihi, tertium Rectoratum paucis abhinc diebus ambabus deponenti, favete. Vos scilicet, quibus atra bilis non est. Vos qui **DEUM** reverentini; Nam quod ad alios, constat, insidias, gloriam **DEI** quaerenti, etiam ab iis qui amicorum larvam praese ferunt, mihi strui; Sed transeant, **GOTTES** *Zuld und Gunst* die muess man mir erlauben: Et die Sache und Ehre **HERN** **JESU** *Christ, nicht meine sondern*
Deine ist:

JUSTUS JEHOVAH JUDEX!

P. P. SUB SIGILLO RECTORALI,

Anno MDCCXXXV.

Fer. I. Paschatos,

bdelygma & maledictio in ligno, & passus est scelestissimum i
 phy! Verum *Dedecus desit in gloriam*; Fortior devicit fort
 Vercingetorix Galliae Rex victus phaleras & arma referente ni
 Livii Epitomatore Libr. III. c. 10. ante Caesaris genua projecit
Habes, inquit, *fortem virum vir fortissime, VICISTI*. Quidni
 bolus victas manus & herbam porrigeret, postquam ejus op
 sunt destructa 1. *Job. III. 8.* Tribus: Heros & Herus noster
 in dedecore, triumphum egit in gloria. Mortuus in cruce,
 matus in sepulchro, gloriosissime RESURREXIT; Sicque s
opima (ita dicta arma & ornatus occumbenti Regi vel Impera
 detracti, id quod ter factum esse Romani annales testantur) rep
 dum exiit principatus *Coloss. II. 15.* & diabolum panoplia exu
Luc. XI. 22. catenis vincivit, ita ut frustra cum Gallograeci
 Thracibus catenas morsibus tentet, O praestantissimum triumph
 nostri Regis, qui *Resurgens* toti ecclesiae superatos hostes pala
 coram ostendit *Coloss. II. 15.*

Hoc laetum Spectaculum oculis fidei & meditatione pia pe
 ligenter lustrare quemlibet Christianum apprime decet. De
done Patino Gallo refertur ipsum libris intentum incitatum esse
 tantillum temporis studiis detraheret, quo Legatos Polonos,
 gna pompa praetervehendos conspiceret, sed respondisse: Et si
 Salomon cum Regina Austri *μετὰ πολλῆς Φαντασίας* praeter
 tamen ei spectator non assurgerem, vid. *Acta Erud. Lips. an. 1711*
p. 247. quae sine Stoica sordities plurimis, credo, displicebit,
 etiam Diogenis Cynicam rusticitatem sapit. cui nimirum, in
 se apricanti Alexandri M. adventantis umbra fuit molesta.
 & abeant his similes, quibus incommodum videtur pia m
 adesse Triumpho nostri Victoris se a mortuis resuscita
 acto de morte, inferno & diabolo. Nos vero Fesso hoc Pal
 praesentes simus avidi spectatores, atenti auditores & Jesum o
 stram justitiam vere resurrexisse credamus. Surgamus ab o
 bus mortuis ad serviendum viventium DEO. Evigilemus dormi
 tes, ut Christus DEUS nos illuminet. Hoc est, ad quod cur

